

приватності та прав людини. Більш того, глобальна конкуренція у сфері ШІ поглиблює технологічне суперництво між державами, що може дестабілізувати систему міжнародної безпеки.

Ольга Грибівська, студентка 3 курсу, ОПП «Міжнародна інформація та суспільні комунікації», факультету міжнародних відносин
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Олена Миронова, старший викладач кафедри міжнародних комунікацій і політичного аналізу
Волинський національний університет імені Лесі Українки

ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПОЛІТИЧНУ СФЕРУ

У сьогоденному світі штучний інтелект (ШІ) набув та набуває значного впливу на різні сфери життя. Складно уявити молодь, яка б не користувалась штучним інтелектом або не чула про них. Прості розмови та допомога з домашнім завданням поступово переросли в аналіз великих даних, створення зображень та відео, написання наукових робіт за допомогою ШІ визначають його величезний вплив, зокрема і на політичну сферу.

Одним із підходів до розуміння поняття «штучний інтелект» з точки зору міжнародних відносин є визначення його як сукупності технологій та методів, котрі дають змогу програмним системам та комп'ютерам виконувати інтелектуальні операції, які раніше були можливі винятково за наявності людини. Таке трактування дозволяє фахівцям міжнародних відносин розглядати ШІ як технологію, що може змінити міжнародні відносини у сфері безпеки, економіки, дипломатії²⁸⁷.

Існує три типи ШІ – машини прогнозування, машини кластеризації та генеративні машини. Машини прогнозування передбачають майбутні результати або роблять прогнози на основі попередніх даних. Машини кластеризації об'єднують подібні точки даних, базуючись на певних ознаках. Генеративні і машини, як от ChatGPT, створюють новий контент, наприклад зображення, текст або навіть музику, який нагадує той, що створюють люди, використовуючи алгоритми, які вивчають закономірності з наявних даних²⁸⁸.

Штучний інтелект стає новітнім інструментом у дипломатії, що може бути використаний як з позитивними, так і негативними цілями. Дослідники описують три актуальні сфери, які потребують міжнародного реагування: економічні потрясіння та можливості (ШІ може суттєво збільшити продуктивність праці, що робить його привабливим для держав у боротьбі

²⁸⁷ Івасечко, О. (2023) Штучний інтелект як новітній інструмент дипломатії: виклики та перспективи. *Гельветика*. <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/34/22.pdf>

²⁸⁸ Marwala, Tsh. (2023). AI and International Relations — a Whole New Minefield to Navigate. *UNU*. <https://unu.edu/article/ai-and-international-relations-whole-new-minefield-navigate>

за економічну перевагу. Проте автоматизація також породжує ризики для працівників з невисокою кваліфікацією); безпека та автономні системи озброєнь (застосування ШІ у військовій сфері (наприклад, летальна автономна зброя, кібервійна) порушує питання про контроль та моральні аспекти цих технологій. Недостатня регуляція може спричинити ескалацію конфліктів); демократія та етика (використання ШІ в авторитарних країнах для контролю над населенням здатне становити небезпеку демократичним цінностям. Крім того, важливим є питання прозорості алгоритмів та захисту даних).

Райт Н., досліджуючи вплив штучного інтелекту на світовий устрій, наголошує на майбутньому протистоянні між ліберальною демократією та цифровим авторитаризмом. Згідно з його твердженнями, у обговореннях щодо впливу ШІ переважають побоювання, що штучний інтелект може перевершити людський розум. До того ж, існує думка, що ШІ та машини здатні перевершити людину майже в усіх галузях суспільного життя. На переконання Райта Н., ще одним важливим моментом є те, що технології та рішення на основі ШІ здатні докорінно змінити світ. Зокрема, штучний інтелект дасть змогу урядам більш ретельніше відстежувати, аналізувати та контролювати своїх громадян, що може запропонувати авторитарним режимам реальну альтернативу ліберальній демократії вперше з часів завершення холодної війни²⁸⁹.

Науковці виділяють три шляхи інтеграції штучного інтелекту у політику: чат-боти як політики, пряма демократія на основі ШІ, алгократія. Чат-боти вільні від людських вад, але мають суттєві технічні та етичні загрози, враховуючи кібербезпеку та брак моральної свободи вибору. Демократія на основі штучного інтелекту – ідея створення ШІ-агентів, що представлятимуть кожного громадянина, але породжує небезпеку нового типу представництва через вплив розробників алгоритмів. Алгократія означає повне виключення людського впливу з політичного процесу та спонукає до переосмислення ролі людини в управлінні державою²⁹⁰.

Багато країн уже впровадили штучний інтелект у роботу своїх політичних систем. До прикладу в жовтні 2024 р. Європейська комісія анонсувала запуск власного інструменту, подібного до ChatGPT – GPT@EC. Його основними функціями будуть: допомога у підготовці звітів, розробці проєктів, розробка галузевої політики. Також, Міністерство фінансів США наприкінці 2022 р. впровадило машинне навчання для автоматизації аналізу фінансових даних у великих обсягах. Завдяки даним технологіям було виявлено шахрайство, шляхом висвітлення аномалій та прихованих закономірностей у фінансових операціях.

²⁸⁹ Івасечко, О. (2023) Штучний інтелект як новітній інструмент дипломатії: виклики та перспективи. Гельветика. <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/34/22.pdf>

²⁹⁰ Книш, О. (2025) Чи може ШІ замінити політиків: філософ розкрив три можливі сценарії. *META*. <https://meta.ua/uk/news/science/251818-chi-mozhe-shi-zaminiti-politikiv-filosof-rozkriv-tri-mozhlivi-stsenariyi/>

Попри війну, Україна впровадила різноманітні технологічні рішення та інструменти на базі ШІ у сфері публічного управління та державному секторі загалом. Наприклад, Міністерство цифрової трансформації України планує створити віртуального помічника в застосунку Дія. Задачами якого буде допомога з географічними запитами (знайти найближчий ЦНАП) та інформування про доступні послуги у державних інституціях. Також ще одним, з багатьох, важливим проєктом є створення програми для розпізнавання загиблих та пошуку зниклих осіб за допомогою дронів, штучного інтелекту та 3D технологій (порівняння облич).²⁹¹

Варто зазначити, що опитування проведене IE university у 2021 р. виявило значну суспільну підтримку об'єднання технології з політикою в багатьох державах та регіонах. Було опитано 2769 людей з 11 країн світу. Результати дослідження на рисунку 1.²⁹²

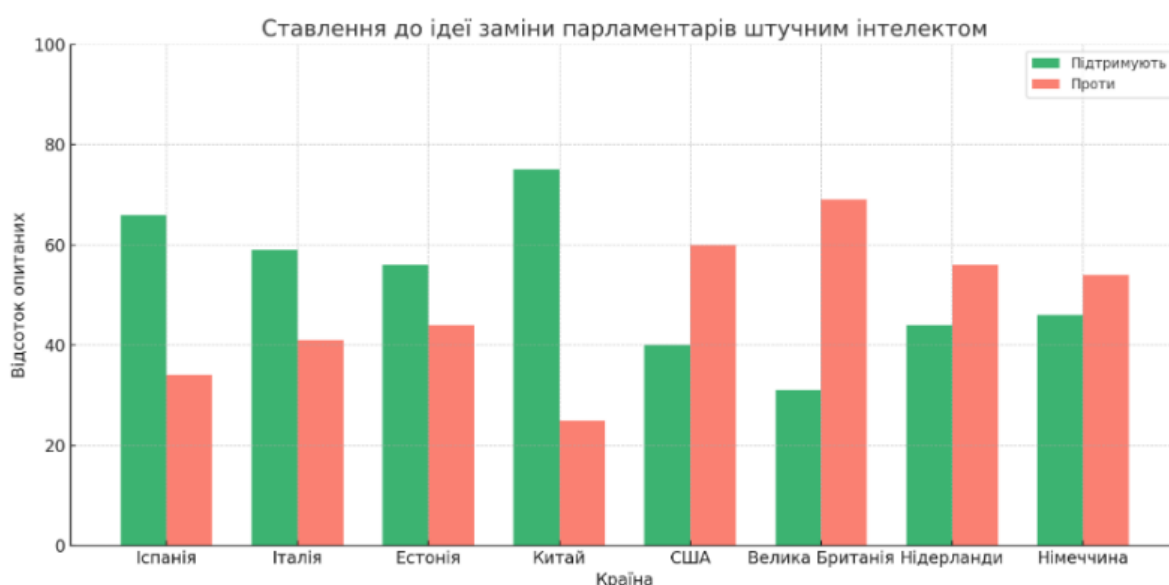

Рис.1. Результати

Інтеграція штучного інтелекту у політику відкриває нові горизонти для ефективності, автоматизації та впливу в глобальному плані. Водночас, вона породжує низку етичних, безпекових та моральних питань, особливо у сфері захисту демократії та прав людини. Замість повного заміщення людей у політичних процесах, краще зосередитись на раціональному використанні ШІ як інструменту, що посилює політичне мислення, забезпечує згоду та робить усе більш прозорим. Майбутнє політики зі штучним інтелектом буде залежати від нашого свідомого вибору – якою мірою ми готові надати машинам владу і яку ціну за це готові сплатити.

²⁹¹ Поради з відповідального використання штучного інтелекту публічними службовцями. (2025) *TheDigital.gov.ua*.

https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/Porady_z_vykorystannya_AI.pdf

²⁹² Shead, S. (2021) Tech More than half of Europeans want to replace lawmakers with AI, study says. *CNBC*. <https://www.cnbcm.com/2021/05/27/europeans-want-to-replace-lawmakers-with-ai.html>